

OSTRAVAN.CZ

1. Marie Antoinetta pohledem Evelíny Vaněk Síčové: Adaptace Zweigova románu je novým klenotem činohry NDM

12.03.2023 ostravan.cz - Evelína Vaněk Síčová

Odkaz na originál

Klíčová slova: divadla; moravskoslezského; Národního; ndm

Inscenace Marie Antoinetta má vše, co divadelní zážitek dokáže nabídnout. Excelentní adaptaci, vynikající nápad propojení autora s ústřední postavou, dokonalé kostýmy a mnohvrstevnatou scénu. O to více mne na konci překvapilo, že zrovna tento divadelní zážitek nezvedl vyprodané divadlo jednotně z křesel. Rozumím tomu, že pojetí je netradiční (otázkou, co je dnes ještě tradiční), vtípky poplatné aktuální době, ale stále i přes všechny inovace, Marie Antoinetta, v režii Vojtěcha Štěpánka, je čistá krystalická řemeslná práce po všech směrech proměněná v dokonalý skvost. A tak o tom budu i psát.

Předlohou inscenace je stejnojmenný román spisovatele Stefana Zweiga. Jeho osobní život by vydal na podobný dramatický román, a tak není divu, že paralelu s jeho osudem využili při drammatizaci Vojtěch Štěpánek, Pavel Gejguš a Markéta Bocková. Zmíněný Vojtěch Štěpánek se ujal režie a pod jeho rukama vznikla bezesporu organická hmota, která má tolik vrstev, že ukočírovat to vše by vydalo na samotnou reportáž. Dramaturgii zastupuje Norbert Závodský, scénu a kostýmy zastřešuje David Janošek. O výběr hudby se postaral sám režisér Vojtěch Štěpánek a zde vidím jediné slabé místo, protože v některých chvílích hudba zvolena s citem pro danou situaci.

Z inscenace Marie Antoinetta. (Foto: Martin Kusyn)

Představení vás ukotví v sedačkách na více než dvě a půl hodiny. Přestávka, která není nijak rušivá, rozděluje život panovnice na dobu předrevoluční a na dobu jejího konce. Inscenace je silně ovlivněná samotnou knihou, jejím nábojem a beletristickým tónem, ale zachovává v sobě jednotlivé historické prvky, nemystifikuje diváka, ale hraje si ve zkratkách s dobovými klíší. Pokud znáte předlohu či dokonce životní příběh Stefana Zweiga, budete více v obraze, ale režie vás provede celým příběhem tak autenticky, že neznalost nebude nutným handicapem pro pochopení celého kontextu.

Po celou dobu budete svědky dvou světů tak vzdálených, a přesto si tak podobných v historickém vývoji, že pod nánosem humorných dialogů doslova cítíte tíživost fatálních podobností obou osudů. Zweig zmítaný v beznadějném vyhnanství roku 1942, ztrátou domova a nechtím začínat znovu na sklonku životních sil stojí tváří v tvář své postavě – Marii Antoinettě, která dospívá v královnu ve chvíli, kdy přichází o svou "korunu". Opakující se historie zde má hlubší ráz i díky vloženým narážkám – někdy přesněji mířenými, někdy více zabalenými v jinotajích.

Okouzující na celém představení je především absolutní souhra všech protagonistů, která mnohdy připomíná francouzské komedie, kde hlavní roli hrají zavřené dveře a dobře načasované sekvence. Prolínání "současnosti" Stefana Zweiga (Tomáš Jirman) a jeho ženy Lotte Altmann (Aneta Kaluža Klimešová) s hrdiny jeho vlastní knihy je velmi příjemné a nenásilné. Nerušící nápad je velmi dobře pojat a jakousi osobní katarzí jsou i promluvy hlavní hrdinky k romanopisci.

Z inscenace Marie Antoinetta. (Foto: Martin Kusyn)

Marie Antoinetta (Sára Erlebachová) zde není vykreslena jednotvárně. Stejně jako Stefan Zweig i Vojtěch Štěpánek nechává hlavní postavu růst, proměňovat se v čase, zráat a dospívat. Sára Erlebachová nemá úplně jednoduchou roli. Ačkoli je hlavní postavou, je jakousi figurkou, jejíž prostor přichází téměř ke konci příběhu. Sáru sleduji již od konzervatoře, její "dospívání" na prknech **Národního divadla moravskoslezského** je jakousi paralelou s mladou Toinette. Jsem ráda, že dostala příležitost ukázat, že dokáže v sobě najít dostatečně velkou dávku pokory k tak důležité roli, protože předvedla, jak její postava umí postupně růst bez zbytečného patosu.

Do role manželského protějšku Marie Antoinette obsadil režisér mladého studenta ostravské konzervatoře Daniela Hrůzu. Nelehký úkol ztvárnit panovníka, který ke svému majestátu měl pramálo talentu, ukočíroval Daniel klidným a rozvážným způsobem.

Tomáš Jirman se zhostil role Stefana Zweiga s noblesou a citelnou odevzdaností, která dokresluje poslední záměr autora naložit se svým životem. Aneta Kaluža Klimešová v roli Lotte Altmann stojí pevně za svým mužem a je jeho oporou. Přirozeně zasahuje do románového děje a zjemňuje osud nejen Stefana Zweiga, ale také Marie Antoinetty.

Z inscenace Marie Antoinetta. (Foto: Martin Kusyn)

Politika rakouského dvora je vykreslena prostřednictvím postav Marie Terezie (Alena Sasínová-Polarczyk), Josefa II (Petr Houska) a hraběte de Mercyho (Jan Fišar). Všechny postavy jsou zde vyobrazeny zkratkovitě, avšak pro charakter doby dostatečně. Ačkoli dialogy působí humorně s cynickým podhoubím, jejich význam má kruté dozvuky.

Dámské protagonistky Du Barry (Izabella Vydrová) a De La Motte (Kamila Janovičová) dokazují, že i s malou rolí se dá vyhrát. Obě mladé herečky mají velké kouzlo osobnosti. Zanechávají za sebou nesmazatelnou stopu a smysl pro situaci jim rozhodně nechybí. Duo sluhů Petr Panzenberger a David Viktora představuje věčné postavy každé doby. Kam vítr, tam plášť, rádce Iks a Ypsilon, Tuček a Šlajs či Rosencrantz a Guildenstern, postavy, které se najdou v každé době, v každé společnosti a přežijí vše. Výborné dialogy přímo na míru oběma pánům sedly jak dobře strážný livrej.

Izabela Vydrová. (Foto: Martin Kusyn)

O dobře strážných kostýmech zde není absolutní pochyb. Krásné róby francouzských dam i rakouské panovnice podtržené kvalitními parukami dokreslují dobu plnou honosného huj, ačkoli zakrývají mnohé fuj. Pánové v padnoucích uniformách i královskému šatu. To vše pod baldachýnem roztráštěné scény, která naznačuje budoucí zkázu i neutuchající touhu obklopovat se krásou.

Marie Antoinetta nepadne do oka každému diváku. Inscenace mohla mít punc "klasiky", ale stejně jako podtitul "Jsou i porážky triumfující nad vítězstvími..." i zde platí, že vše líbivé může zapáchat.

Štěpánková Marie Antoinetta si nebere servítky, je vtipná, mnohdy urážlivá, ale trefná a aktuální i přes nánosy brokátu, saténu a vlásenek. Je to vynikající představení, které se na první pohled možná podbízí humorem, ale je pravdivé a stojí za to na něj jít.

URL | <https://www.ostravan.cz/77835/marie-antoinetta-pohledem-eveliny-vanek-sicove-adaptace-zweigova-romanu-je-novym-klenotem-cinohry-ndm/>

[« zpět na začátek](#)